

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๖๕

วันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงแล้วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐
วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องไว้
ได้แก่ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๑๕๙ มาตรา ๑๗๐ และมาตรา ๒๖๔ โดยมาตรา ๑๕๘ วรรคหนึ่ง
บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคนประกอบ
เป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน” วรรคสอง บัญญัติว่า
“นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๕๙” วรรคสาม
บัญญัติว่า “ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี”
และวรรคสี่ บัญญัติว่า “นายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกินแปดปีมิได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็น
การดำรงตำแหน่งติดต่อกันหรือไม่ แต่มิให้นับรวมระยะเวลาในระหว่างที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปหลังพ้น
จากตำแหน่ง” มาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคล
ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐
และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของ
พรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร” วรรคสอง บัญญัติว่า “การเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งต้องมีสมาชิก

รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร” วรรคสาม บัญญัติว่า “มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องกระทำ โดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ สภาผู้แทนราษฎร” มาตรา ๑๗๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลา ตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ด้วย” และมาตรา ๒๖๔ เป็นบทบัญญัติในบทเฉพาะกาล โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จะเข้ารับหน้าที่ และให้นำความในมาตรา ๒๖๓ วรรคสาม มาใช้บังคับ แก่การดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม” วรรคสอง บัญญัติว่า “รัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งนอกจาก ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แล้ว ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้สำหรับรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๐ ยกเว้น (๖) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๙๘ (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และต้องพ้นจาก ตำแหน่งตามมาตรา ๑๗๐ ยกเว้น (๓) และ (๔) แต่ในกรณีตาม (๔) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๙๘ (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และยกเว้นมาตรา ๑๗๐ (๕) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการ ตามมาตรา ๑๘๔ (๑)” วรรคสาม บัญญัติว่า “การดำเนินการแต่งตั้งรัฐมนตรีในระหว่างเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ แต่ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคสองด้วย” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๒๖๓ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งและวรรคสามด้วยโดยอนุโลม”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจำกัดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์เพื่อมิให้เกิดการผูกขาดอำนาจในทางการเมืองยาวนานเกินไปอันอาจเป็นต้นเหตุให้เกิดวิกฤต ทางการเมืองขึ้นได้ เนื่องจากนายกรัฐมนตรีเป็นตำแหน่งทางการเมืองที่มีอำนาจสูงสุดของฝ่ายบริหาร ในการบริหารราชการแผ่นดิน หากให้มีการดำรงตำแหน่งติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่มีการจำกัด ระยะเวลาหรือวาระการดำรงตำแหน่งไว้ ย่อมมีโอกาสทำให้ผู้นำกลายเป็นเผด็จการได้โดยง่าย

บทเฉพาะกาลเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้เฉพาะช่วงเวลาหนึ่งหรือกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีมาก่อนวันใช้บังคับบทหลักของกฎหมายเพื่อให้การใช้กฎหมายมีความต่อเนื่องกันระหว่างกฎหมายใหม่กับกฎหมายเก่าโดยใช้เพียงครั้งเดียวหรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว หลังจากนั้นจะเป็นการใช้บทหลักของกฎหมายต่อไป

บทเฉพาะกาลของมาตรา ๒๖๔ มีความมุ่งหมายในการกำหนดให้คณะรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ เพื่อความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามบทหลักของรัฐธรรมนูญ ยกเว้นลักษณะต้องห้ามบางประการอันเป็นกรณีที่ใช้บังคับแก่คณะรัฐมนตรีซึ่งมีที่มาตามรัฐธรรมนูญนี้เป็นการเฉพาะ

ข้อเท็จจริงเป็นที่รู้กันทั่วไปว่า เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติจำเป็นต้องเข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศและประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ หลังจากนั้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เลือก พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา (ผู้ถูกร้อง) เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๙ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว โดยมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และรัฐมนตรีอื่นอีกจำนวนไม่เกินสามสิบห้าคนตามที่นายกรัฐมนตรีถวายคำแนะนำประกอบเป็นคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการให้มีการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ และส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ” โดยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับความสิ้นสุดลงของนายกรัฐมนตรีไว้ ได้แก่ มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง หรือเมื่อมีกรณีตามมาตรา ๙ (๑) หรือ (๒)” คือ ตายหรือลาออก ผู้ถูกร้องจึงเป็นนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวตามที่ได้รับโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ผู้ถูกร้องจึงเป็นนายกรัฐมนตรีในช่วงระยะเวลาแรก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกาศใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ โดยเหตุที่รัฐธรรมนูญจะกำหนดรูปแบบของรัฐ ประมุขของรัฐ องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยหลักทั่วไปรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ถูกยกเลิกไปในทันทีที่มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยปรากฏในคำปรารภระบุว่า จึงมีพระราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ตั้งแต่วันประกาศนี้ จึงมีผลให้กฎเกณฑ์ กติกา ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ย่อมเป็นอันสิ้นสุดลงไปในนับแต่วันที่ประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นต้นมา ดังนั้น สถานะความเป็นนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องและคณะรัฐมนตรีย่อมสิ้นสุดไป พร้อมกับการสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยคณะรัฐมนตรีชุดใหม่จะต้องมีที่มาตามกติกา กฎเกณฑ์ เงื่อนไข และกระบวนการที่กำหนดไว้ในบทหลักตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แต่กระบวนการตามรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวยังจะต้องรอการบัญญัติกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่สำคัญอีก ๑๐ ฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เสร็จสิ้น จึงเริ่มกระบวนการเลือกตั้งซึ่งต้องใช้เวลายาวนานพอสมควร เพื่อมิให้การบริหารราชการแผ่นดินหยุดชะงัก ขาดความต่อเนื่องอันจะก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อบ้านเมืองจึงต้องมีบทเฉพาะกาลยกเว้นการบังคับใช้บทหลักทั่วไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๔ ส่งผลให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสถานะ ความเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไปด้วย ผู้ถูกร้องจึงเริ่มต้นเป็นนายกรัฐมนตรีในช่วงระยะเวลาที่สอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นับจากวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ และผู้ถูกร้องได้รับความเห็นชอบ จากที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาตามกระบวนการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๑๕๕ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งตามประกาศ พระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องจึงเป็นนายกรัฐมนตรีในช่วงระยะเวลาที่สาม จนถึงปัจจุบัน

จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า การนับระยะเวลาแปดปีของผู้ถูกร้อง นั้น จะต้อง นับตั้งแต่การเป็นนายกรัฐมนตรีในช่วงระยะเวลาแรกหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีการบัญญัติบทเฉพาะกาลไว้ในมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง กำหนดให้คณะรัฐมนตรี ที่เคยปฏิบัติหน้าที่ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่หลังการเลือกตั้งทั่วไปเข้ารับหน้าที่ เพื่อให้การบังคับใช้รัฐธรรมนูญในช่วงเวลาก่อนและระหว่างวันใช้บังคับรัฐธรรมนูญมีความต่อเนื่อง และเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินไม่หยุดชะงัก ส่งผลให้ผู้ถูกร้องดำรงสถานะเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป ตามบทเฉพาะกาลดังกล่าว ต่อมาภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้อง ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาตามกระบวนการของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๑๕๙ ให้มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งตามประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้ว เห็นได้ว่าการที่ผู้ถูกร้องได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามประกาศพระบรมราชโองการ ทั้งสองฉบับเป็นการได้รับความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าสู่ ตำแหน่งที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง กำหนด ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและรัฐมนตรีอื่นอีก จำนวนไม่เกินสามสิบห้าคนตามที่นายกรัฐมนตรีถวายคำแนะนำ ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่ บริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการให้มีการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ และส่งเสริมความสามัคคีและ ความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติ เห็นชอบให้ผู้ถูกร้อง ในขณะที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ให้ดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ แต่เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีการกำหนด บทบัญญัติเกี่ยวกับที่มาและการดำรงตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีตามที่ปรากฏในบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๗๒ และบทหลักในมาตรา ๑๕๘ และมาตรา ๑๕๙ ความว่า ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่ มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕๙ เว้นแต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๕๙ วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ของทั้งสองสภาและในระหว่างเวลาดังกล่าว หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชี รายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด และสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอต่อ

ประธานรัฐสภา ขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้ ให้ดำเนินการต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ หรือไม่ก็ได้ จึงเห็นได้ว่ากระบวนการและขั้นตอนในการเข้าสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตามที่มีผู้ร้องอ้างถึงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๑ คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๒ เกี่ยวกับความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง เห็นว่า จากคำวินิจฉัยดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้บทบัญญัติตามบทเฉพาะกาลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๔ ในการพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับสถานะการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีของนายดอน ปรมดีวินัย หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล นายสุวิทย์ เมษินทรีย์ นายไพรินทร์ ชูโชติถาวร และนายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ ว่ามีอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันหรือไม่อย่างไร เพื่อที่จะพิจารณาวินิจฉัยกรณีการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๑๘๗ รัฐมนตรีต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งกระทำการใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองโดยมิชอบตามที่กำหนดในมาตรฐานทางจริยธรรม หรือรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด ซึ่งเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) มาใช้บังคับได้หรือไม่ เพียงใดนั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๑ และที่ ๗/๒๕๖๒ ได้วินิจฉัยสรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เป็นบทเฉพาะกาลที่บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จะเข้ารับหน้าที่ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคสอง บัญญัติยกเว้นกรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) เฉพาะกรณีตามมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๑) เท่านั้น โดยมีได้ยกเว้นกรณีตามมาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม และมาตรา ๑๘๗ แต่อย่างใด ดังนั้น รัฐมนตรีซึ่งอยู่ในคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดิน

อยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และต้องนำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๑๘๗ มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีดังกล่าวด้วย โดยจะต้องถือเอาวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรี

สำหรับข้อกล่าวอ้างที่ว่าคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓ - ๕/๒๕๕๐ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๖๔ เป็นการใช้กฎหมายย้อนหลังเพื่อเพิกถอนสิทธิทางการเมืองของกรรมการบริหารพรรคการเมืองและการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิใช่โทษทางอาญาสามารถกระทำได้ เช่นเดียวกับกรณีตามคำร้องในคดีนี้ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นกรณีเกี่ยวกับพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง อันเป็นเหตุให้ถูกยุบพรรคและเป็นผลให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองถูกเพิกถอนสิทธิทางการเมือง และเป็นกรณีลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงและทั้งสองกรณีดังกล่าว มีบทบัญญัติของกฎหมายที่เขียนไว้ชัดเจนว่า ให้มีผลย้อนหลังได้ เพราะเป็นการกระทำฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือขาดคุณสมบัติมาตั้งแต่เริ่มแรก แต่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ใช้บังคับไม่ได้บัญญัติกรณีการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีผลย้อนหลังได้ คำวินิจฉัยทั้งสองดังกล่าวจึงเป็นคนละกรณีกับข้อเท็จจริงในคดีนี้ที่เป็นกรณีเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด อันเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ซึ่งมีหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ต่างกัน จึงไม่อาจนำมาเทียบเคียงกันได้

การที่มีบันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๕๐๐ วันศุกร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๑ และครั้งที่ ๕๐๑ วันอังคารที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑ มีกรรมการร่างรัฐธรรมนูญบางคนแสดงความคิดเห็นว่า ควรนับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก่อนที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับด้วย ก็เป็นเพียงความเห็นของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญบางคนเท่านั้น มิใช่ความเห็นของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่ อีกทั้ง ไม่ใช่มติของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพียงแต่มีการรับรองบันทึกการประชุมเท่านั้น ทั้งความเห็นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในขณะที่มีการยกร่างรัฐธรรมนูญแต่อย่างไร บันทึกการประชุมเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๑ หลังจากการร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จเป็นเวลา ๑ ปี ๕ เดือน เพราะหากมีความเห็นและประสงค์จะให้เกิดความชัดเจนว่า การเริ่มนับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้นับตั้งแต่การเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรกไม่ว่าจะเป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยใด ก็ควรจะได้มีการบัญญัติไว้ให้ชัดเจนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ รวมทั้งบันทึกความมุ่งหมาย

และคำอธิบายประกอบรายการมาตราของรัฐธรรมนูญในมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ก็มีได้ระบุให้มีการจำกัดวาระการดำรงตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีว่าเริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่เมื่อใด มีการอธิบายในส่วนที่ว่าด้วยการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีอื่นเป็นการระบุนิติการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีไว้เป็นการเฉพาะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ไว้เท่านั้น

การที่ผู้ถูกร้องไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อคราวได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ย่อมแสดงให้เห็นว่าการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องมีความต่อเนื่อง ดังนั้น จึงต้องนับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่อเนื่องกันด้วย นั้น เห็นว่า การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยจะต้องยื่นภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขโดยย่อเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนด โดยมาตรา ๑๐๕ วรรคสาม กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง แต่ในวรรคสี่ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ว่า ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งและได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมภายในหนึ่งเดือนผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ การที่ผู้ถูกร้องไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อผู้ถูกร้องได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ เป็นการได้รับการยกเว้นตามมาตรา ๑๐๕ วรรคสี่ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะต้องนำข้อยกเว้นดังกล่าวมาใช้ในการนับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ เพราะการนับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจะต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเท่านั้น ดังนั้น ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องจึงมีอาจรับฟังได้

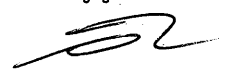
สำหรับประเด็นว่า ความเป็นนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง เนื่องจากดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครบแปดปีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ หรือไม่ เห็นว่า การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง แม้จะมีการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ๒ ครั้ง ในระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน แต่ต้องถือว่าในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ละครั้งนั้นมีที่มาและกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งตามความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ คนละฉบับจึงมีผลทำให้การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง มีได้ต่อเนื่องกันตามนัยของกฎหมาย

หลักทั่วไปในการบัญญัติกฎหมายเป็นที่ยอมรับทั่วสากลว่า กฎหมายไม่มีผลย้อนหลังเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิ เสรีภาพของประชาชนที่มีต่อการใช้อำนาจนิติบัญญัติของรัฐ โดยมีหลักการว่ากฎหมาย

จะใช้บังคับแก่กรณีที่เกิดขึ้นในอนาคตนับแต่วันที่ประกาศใช้กฎหมายเป็นต้นไป ในกรณีมีเหตุจำเป็นที่จะให้กฎหมายมีผลย้อนหลังได้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ๒ ประการ ได้แก่ ประการแรก ต้องระบุไว้ให้ชัดเจนในกฎหมายนั้นว่าให้มีผลย้อนหลัง ตัวอย่าง พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยจำนวนหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๘ และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ อีกนับสิบฉบับต่างมีบทบัญญัติให้อธิการบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ โดยมีบทเฉพาะกาลบัญญัติว่า ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีอยู่ก่อนตามพระราชบัญญัติฉบับก่อน อยู่ในวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระและการนับวาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี ให้นำบรมวาระการดำรงตำแหน่งตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยฉบับก่อนด้วย จึงเป็นบทบัญญัติให้ใช้บังคับมีผลย้อนหลังโดยระบุไว้อย่างชัดเจน ประการที่สอง ผลบังคับย้อนหลังที่ระบุไว้ชัดเจน นั้น ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและหลักนิติธรรม ดังนั้นหากรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้ับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีที่มีได้มีที่มาตามรัฐธรรมนูญนี้รวมเป็นระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ต้องบัญญัติไว้โดยชัดเจน แต่ในกรณีนี้ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติมาตราใดในรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ให้นำบรมระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก่อนหน้านี้ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับอื่นด้วย มาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ กำหนดไว้แต่เพียงว่านายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งรวมกันเกินแปดปีมิได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงตำแหน่งติดต่อกันหรือไม่ แต่มิให้นำบรมระยะเวลาในระหว่างที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปหลังพ้นจากตำแหน่ง การที่บัญญัติว่า “ไม่ว่าจะเป็นการดำรงตำแหน่งติดต่อกันหรือไม่” จึงย่อมหาความเฉพาะการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้เท่านั้น เมื่อรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้โดยชัดเจนว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ให้นำบรมระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก่อนหน้านี้ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับอื่นด้วย จึงไม่อาจตีความเกินไปกว่าเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดจนกระทบต่อบุคคลผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในอดีต เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดวิธีการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีแตกต่างจากการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ หลายประการ ดังนั้น การจำกัดวาระการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแปดปีย่อมหาความถึงนายกรัฐมนตรีที่ได้มาตามวิธีการและกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เท่านั้น ไม่อาจหมายความรวมถึงนายกรัฐมนตรีก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเหตุที่การเข้าสู่ตำแหน่งของผู้ถูกร้อง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กับการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีความแตกต่างกัน การเป็นนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ดังกล่าว จึงไม่ผูกพันที่จะอยู่ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ มาตรา ๒๖๔ วรรคสอง จึงมิได้บัญญัติยกเว้นมาตรา ๑๗๐ วรรคสองไว้ ในส่วนมาตรา ๑๖๐ กำหนดเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามนั้น เป็นสิ่งที่ผู้ดำรงตำแหน่งต้องมีหรือต้องไม่มีก่อนที่จะเข้าสู่ตำแหน่งนั้น ๆ หากรัฐธรรมนูญประสงค์จะให้การจำกัดวาระการดำรงตำแหน่งเป็นสิ่งที่ผู้ดำรงตำแหน่งต้องไม่มีอันเป็นลักษณะต้องห้ามก็ย่อมจะต้องบัญญัติไว้กับลักษณะต้องห้าม เมื่อรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติเรื่องการจำกัดวาระการดำรงตำแหน่งแปดปีไว้ ในลักษณะต้องห้ามก็ย่อมหมายความว่ารัฐธรรมนูญไม่มีความมุ่งหมายให้นำเรื่องการจำกัดระยะเวลาแปดปีไปใช้กับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จะมีผลใช้บังคับ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จะเข้ารับหน้าที่ และให้นำความในมาตรา ๒๖๓ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม” โดยลักษณะบทเฉพาะกาลเป็นบทบัญญัติที่ใช้เพียงชั่วคราว มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อความต่อเนื่องของสถาบันและบุคคลที่อยู่ตามรัฐธรรมนูญเดิม ให้เป็นสถาบันและบุคคลที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเพียงเท่านั้น ไม่มีความหมายมากไปกว่านั้น ดังนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง จึงเป็นเพียงการบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่มีอยู่เดิมเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อมิให้เกิดการว่างเว้นคณะรัฐมนตรีซึ่งมีความสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะที่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่อง ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีที่มีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในบทหลักตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ แล้วเท่านั้น หากบทเฉพาะกาลมีความมุ่งหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะก็จะมีการบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีเดิม ที่จะมาเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตรา ๒๖๔ วรรคสอง ว่าจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้สำหรับรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ ซึ่งเป็นบทหลักของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันด้วย ดังนั้น หากรัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายให้บทบัญญัติในเรื่องกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งแปดปีนั้น เป็นสิ่งที่จะใช้กับ

นายกรัฐมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งในขณะที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับก็จะต้องบัญญัติไว้เช่นเดียวกับในเรื่องลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกาศใช้บังคับในวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ และผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๔ การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องดังกล่าวจึงเป็นการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีภายใต้รัฐธรรมนูญนี้ ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ตามบทหลักของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ การให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จะต้องถือเอาวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นวันเริ่มต้นเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องจึงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามความในมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นับแต่วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ และเมื่อนับรวมระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องจึงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรียังไม่ครบกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ